

Motion till riksdagen 2018/19:2047

av Jan Björklund m.fl. (L)

En grundskola för alla

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en grundskola för alla och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Kunskap är skolans huvuduppgift. Skolan ska ge varje barn de kunskaper och rättigheter som krävs för att kunna förverkliga sina livsdrömmar. Skolan ska även skapa förutsättningar för att alla barn och unga ska bli aktiva samhällsmedborgare för att kunna utöva sitt demokratiska medborgarskap och finna sig till rätta i världen. Alla barn oavsett bakgrund ska ha rätt till en likvärdig skolgång. Att skolan lyckas med sitt kompensatoriska uppdrag är avgörande för många barn.

Alliansregeringen 2006–2014 identifierade en rad problem med svensk skola; bl.a. fanns en rädsla för att mäta elevers kunskaper med sjunkande resultat som följd.

Liberalerna ledde i regeringsställning en omläggning av svensk skola. Kunskapsresultaten hos svenska elever förbättrades i internationella mätningar efter en lång period av fallande resultat. Liberalernas uppfattning är att det var Alliansens skolreformer som banade väg för de förbättrade resultaten.

Liberalerna vill fortsatt göra ytterligare ekonomiska satsningar på skolan, men ökade resurser är inte tillräckligt. Attityden till skolan måste förändras. Lärare ska respekteras för sina kunskaper och förmågan att förmedla dessa. Politiken har ett ansvar att förse lärare med de befogenheter som krävs för att skapa studiero och studiemotivation i klassrummet utifrån var elevs förmåga och förutsättning. Sverige behöver fortsätta arbetet med att lyfta läraryrket och höja lärarnas status. Den lärarledda undervisningen bör öka. Sverige behöver fortsätta arbetet med att lyfta läraryrket och höja lärarnas status. Alla elever ska undervisas av behöriga lärare.

Eftersom tiden är en avgörande faktor för att eleverna ska kunna nå kunskapsmålen är det viktigt att alla elever får den garanterade undervisningstid de är berättigade till. Förklarad undervisningstid ska tas igen vid ett senare tillfälle. Barns och ungas rätt att få kunskaper som främjar deras personliga utveckling kommer ha avgörande betydelse för

den enskilda individen likväl som den gemensamma samhällsutvecklingen. Studiero, studiemotivation likväl som trygghet ska råda i klassrummet.

Fortsatta reformer för ökad kunskap

Kommunaliseringen av skolan var ett misslyckande. För att ge alla elever en likvärdig skolgång bör staten ta tillbaka ansvaret för det offentliga skolväsendet. Staten ska vara arbetsgivare för lärarna, finansiera undervisningen och utforma ett nationellt utvärderingssystem för likvärdighet. Läroplanen ska revideras med ökad betoning på faktakunskaper i olika ämnen. Undervisningen ska vara aktivt lärarledd där mötet mellan lärare och elever står i centrum. Genom att ha ett tydligt fokus på grundläggande baskunskaper likväl som faktakunskaper i de tidiga stadierna skapas rätt förutsättning för att elever senare i utbildningen likväl som i livet förvärvar förmågan att analysera, reflektera, resonera och diskutera olika ämnen.

Lärarna är den avgörande faktorn för ökad kunskap

Skickliga lärare med goda ledaregenskaper som ges rätt förutsättningar är den avgörande faktorn för att höja resultaten i skolan. Liberalerna vill höja lönerna för skickliga lärare och reformera lärarutbildningen för att göra läraryrket mer attraktivt.

Skolverket har i sina prognoser beräknat att det de närmaste fem åren kommer att saknas 77 000 utbildade lärare. Det är uppenbart att anställningsvillkoren sammantaget inte är tillräckligt bra för att attrahera fler att bli lärare eller att få dem som finns i yrket att stanna kvar. För att motverka lärarbristen måste lärarnas löner höjas och arbetsvillkoren förbättras rejält. Lärarnas karriärmöjligheter måste stärkas och särskilt gäller det ämneslärarna där de framtida bristerna är som störst.

För att minska lärarnas arbetsbörda bör andra yrkeskategorier, såsom lärarassistenter, avlasta lärarna med administration, rastvaktning och andra viktiga arbetsuppgifter som inte behöver utföras av en pedagog.

Integrationen börjar i skolan

För elever i skolor i s.k. utanförskapsområden, områden där arbetslösheten är hög och utbildningsnivån låg, är utmaningarna extra stora. För att uppmuntra lärare och rektorer att söka sig till tjänster i skolor i utanförskapsområden ska dessa erbjudas särskilda karriärtjänster med goda löne- och arbetsvillkor.

För de nyanlända som kommer till Sverige i förskole- och lågstadieåldern är det viktigt att det finns ett tydligt fokus på språkkunskaper. När rätt förutsättningar ges klarar sig de eleverna ofta förhållandevis bra i skolan. För de nyanlända som kommer till Sverige i tonåren är förutsättningarna betydligt sämre. För att ge nyanlända elever en chans att nå kunskapsmålen är det rimligt att förlänga skolplikten till 18 år när så krävs.

Liberalerna vill ge alla nyanlända elever oavsett ålder extra lektioner i svenska och låta rektorerna få större möjlighet att anpassa läroplanen efter elevens unika behov och förutsättningar. Liberalerna vill också halvera sommarlovet för nyanlända elever som behöver mer tid att läsa svenska. Ett särskilt preparandår inrättas för nyanlända elever som siktar på att snabbt börja på gymnasiets teoretiska program.

Liberalerna vill att dagens fria skolval utvecklas till ett aktivt skolval för alla för att öka den sociala rörligheten och bryta segregationen som i huvudsak beror på det segregerade boendet.

Det fria skolvalet är långt ifrån perfekt, men det är bättre för integration och kunskap än att avveckla det fria valet av skola. Liberalerna ser dock att det behövs förändringar i kösystemen för att skapa möjligheter för nya elever att få plats i populära skolor. En möjlighet är att barn ska kunna ställas i kö till förskoleklass och första årskursen i grundskolan det år de fyller 5 år och till andra årskurser tidigast året före skolstart.

Likaså är det angeläget att tillståndsprocessen för fristående skolor ska föregås av en skarp ägar- och ledningsprövning. Såväl tillstånd som ägar- och ledningsprövning ska kunna omprövas vid större ägarförändring eller andra större förändringar i verksamhetens förutsättningar. Kraven ska vara likvärdiga oavsett huvudman. Skolinspektionen ska ges utökade möjligheter att stänga skolor som inte ger eleverna den kvalitativa skolundervisning de har rätt till eller där huvudmännen inte följer läroplanen till exempel om jämställdhet och likabehandling. Tvångsförvaltning och nedläggning av förskolor eller skolor som inte klarar sitt uppdrag eller bryter mot lagen ska kunna genomföras snabbt, oavsett huvudman. En närliggande och mer framgångsrik huvudman ska kunna ta över verksamheter från en huvudman som missköter sitt uppdrag.

Inrätta fler särskilda undervisningsgrupper

Det behövs fler särskilda undervisningsgrupper i svensk grundskola, för att kunna möta eleven utifrån elevens unika behov och förutsättningar. En del elever bör kunna få all sin undervisning i en sådan grupp i stället för i en hel klass, andra ska kunna få undervisning i den lilla gruppen under en begränsad tid, i vissa ämnen eller under vissa moment.

Fler elever behöver gå ett extra år i grundskolan. Detta bör ske så tidigt som möjligt. Elever som inte når de mest centrala målen på de nationella proven i årskurs 3 bör i normalfallet gå ett extra år på lågstadiet. I dag måste rektor i sitt beslut motivera varför en elev med underkänt går kvar ett år. I framtiden bör en rektor också kunna motivera varför en elev med underkänt skickas vidare till nästa årskurs, trots att man vet att sannolikheten för misslyckande är mycket stor.

Det behövs också specialskolor och resursskolor för elever med de allra största svårigheterna, till exempel omfattande funktionsnedsättning. Den trend som svept över svenskt skolväsende där dessa skolenheter har avvecklats har varit olycklig. Såväl särskolan som specialskolan ska vara kvar som egna skolformer. Sverige behöver fler speciallärare. Vi bör inom tio år komma upp i Finlands nivå, vilket betyder att vi behöver dubblera antalet som examineras varje år från ungefär 800 till 1 600.

Utveckla spetsutbildningarna

På samma sätt som undervisningen måste anpassas för de elever som riskerar att halka efter är det avgörande att vi också skapar utrymme för de elever som har behov av ytterligare utmaningar för att komma vidare i sin kunskapsutveckling. Det gäller såväl begåvade elever som särskilt begåvade elever. Försöken med spetsutbildningar inom gymnasieskolan har funnits sedan 2009, och utökades 2012 till grundskolan där elever

kan välja att läsa gymnasiekurser. De nuvarande försöken med spetsutbildningarna ska permanentas och antalet fördubblas.

Tioårig grundskola och ökad undervisningstid

I ett internationellt perspektiv sker skolstarten i Sverige sent. I majoriteten av de europeiska länderna är skolan tioårig och skolstarten sker vid sex års ålder. Den rödgröna regeringen 2014–2018 valde att göra den tidigare frivilliga förskoleklassen obligatorisk. Liberalerna vill i stället att den ordinarie skolstarten sker vid sex års ålder även i Sverige. Därmed förlängs skolplikten till tio år och förskoleklassen blir den första av tio årskurser i grundskolan. Fördelen med detta är att grundskolans läroplan och kunskapsmål börjar tillämpas redan för vetgiriga sexåringar och att skollagens rätt till stöd utifrån den enskilda elevens behov och förutsättningar även gäller sexåringarna.

Liberalerna vill utöka undervisningstiden så att den närmar sig ett OECD-snitt. Inte minst bör denna utökning av undervisningstiden ske inom basämnena.

Stärk valfriheten

Kvalitet och valfrihet ska värnas. Därför försvarar Liberalerna det fria skolvalet. En förutsättning för friskolor är att de uppfyller kvalitetskrav och präglas av långsiktigt ägande. I stället för att begränsa valet av skola vill vi införa ett aktivt val av skola där kommunerna får ansvar för att förbättra informationen så att det blir självklart för alla att göra ett aktivt skolval. Kommunala skolor ska också i begränsad omfattning kunna frångå närhetsprincipen för att få till stånd en jämnare fördelning av nyanlända och asylsökande i skolorna på samma sätt som de fristående skolorna i dag kan frångå kösystemet.

Arbetsro i klassrummet

I svensk skola ska elever känna sig trygga. Lektionerna ska präglas av studiero och studiemotivation. Vi vet att dessa förutsättningar skiljer sig avsevärt bland landets skolor. För att skapa bättre förutsättningar för en jämlik och trygg skola vill Liberalerna införa mobilfrihet på lektionerna, ge skolorna möjlighet att ge eleverna skriftliga ordningsomdömen och skärpa lagstiftningen så att det blir lättare för rektorer att flytta elever som hotar och utövar våld mot andra elever. Den viktigaste satsningen är dock att införa lärarassistenter för att läraren ska kunna fokusera på undervisningen och möta elevens behov. Satsningar på fler speciallärare för att möta elever med särskilda behov. Särskilda undervisningsgrupper för de elever som behöver ha anpassad skolgång.

Rättvis betygssättning

Liberalerna vill införa central rättning av de nationella proven och att samtliga nationella prov bibehålls. Skolinspektionen ska ges tydligare instruktioner att skärpa kraven så att de s.k. glädjebetygen försvinner och skolor som missköter sig ska, oavsett huvudman, tvingas att vidta åtgärder för att minska skillnaden mellan betyg och provresultat. Den yttersta konsekvensen för en skola som inte rättar till felaktigheterna är att tillståndet dras in.

De återkommande internationella kunskapsproven PISA och Timss görs helt digitalt i Sverige. Att låta Skolverket genomföra egna årliga datoriserade PISA-mätningar i alla teoretiska ämnen som inte har nationella prov med ett begränsat urval av elever på våren i årskurs nio skulle ytterligare koppla betygssättningen till kunskapsnivån. Det skulle vara ett effektivt sätt att minska betygsinflationen och få likvärdiga betyg.

Jan Björklund (L)

Tina Acketoft (L)

Gulan Avcı (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Joar Forssell (L)

Roger Haddad (L)

Fredrik Malm (L)

Lina Nordquist (L)

Johan Pehrson (L)

Arman Teimouri (L)

Allan Widman (L)

Maria Arnholm (L)

Juno Blom (L)

Bengt Eliasson (L)

Helena Gellerman (L)

Robert Hannah (L)

Maria Nilsson (L)

Christer Nylander (L)

Mats Persson (L)

Barbro Westerholm (L)